

LEJRE HISTORISKE FORENING

Beretning ved generalforsamlingen den 27. februar 2013

Arrangementer

Vi startede i marts med et foredrag af Frederik Christiansen der fortalte om den magtfulde biskop i Roskilde Peder Jensen Lodehat. Han var en vigtig spiller i perioden omkring Dronning Margrethe den første og indflydelsen i hele Norden. Desuden var han en god økonom, og var god til at sørge for sig selv, så han var en af de rigeste i landet på det tidspunkt.

Palle E Sørensen fra Roskilde Museum var i april på Felix for at fortælle om Gudme – et rigdomscenter fra jernalderen. Havde selv været med til at grave i området, hvor der var fundet en masse guld. Gudmes storhedstid ligger lidt før Lejres.

Sidst i april havde vi Erwin Detrekóy til at fortælle om sine oplevelser på Lejreengen, kom som flygtning fra Ungarn sammen med sin familie til egnen i maj 1945. Erwin har skrevet i en bog om sine oplevelser. Bogen er udgivet af vores forening, og er solgt rigtig godt i løbet af året.

Vi havde et besøg hos Frede Svendsen i Gammerød, der viste sin meget smukke og omfangsrige vognsamling frem. Efterfølgende fik vi kaffe hos genboen Allis. Der var rigtig mange deltagere, der fik en god aften.

I juni havde vi rundvisning i Lejreområdet, for at se og høre om de markerede haller og det nye lay-out i området.

I august var vi med en fuld bus til Vejleengen. Vi startede med at se runesten ved Læborg Kirke og ved Bække. En stor skibssætning ved Klebæk Høje, og vi spiste frokost ved en nedlagt station i Raving, hvor vi også så Harald Blåtands store projekt med en bro over engene ved Raving. Et imponerende bygningsværk.

Vi sluttede i Jelling. Hvor vi så museet, runestenene og kirken. Der foregår en masse undersøgelser i området, og vi var forbavsede over, hvordan de var gode til, at skaffe fondsmidler til museum og området omkring kirken. Det gav stof til eftertanke. Da vi havde lidt ekstra tid kørte vi en omvej til Jelling, og nød den smukke og stærkt kuperede egn.

Hans Jørgen Larsen var vores udmærkede guide.

I september havde vi i samarbejde med Museumsforeningen et arrangement med Tom Christensen der ud fra de seneste fund gav os en orientering om de baggrunden for Lejres storhedstid, og hvad der betingede dette.

I oktober viste Tommy Olesen billeder og fortalte om fund fra de sidste to år. Det er imponerende hvad der findes, og det har tilsyneladende ingen ende. Teknikken gør selvfølgelig, at meget af det der hidtil ikke er fundet, nu kommer frem til dagens lys.

Vi sluttede året med et foredrag om "Danmarks Oldtid i landskabet. Et projekt fra Kulturstyrelsen der er betalt af A.P.Møllers fond, for at formidle og synliggøre de mest interessante områder fra stenalderen til Vikingetiden. Der er ca 50 områder i landet der er med i projektet, heraf selvfølgelig Lejre.

Lokalarkivet

Jeg synes, at lokalarkivet arbejder godt. Der er et vældigt oprydningsarbejde, som efterhånden er slut. Meget af tiden går med at tage imod besøgene om onsdagen, og derudover er man i fuld gang med at digitalisere billeder og dokumenter. Der er et frivilligt hold som er uundværlig for arkivet. Tak til jer.

Museet

Vi er efterhånden noget utålmodige efter, at få en nyordning på Lejre Museum. Vi er ikke tilfredse med den udstilling der er der i dag. Inspireret af vores besøg i Jelling, og med de mange fund der gøres i området er vi mere og mere overbeviste om, at Lejreområdet er så unik, at det ikke findes andre steder i landet. Fundene af de mange haller, detektorfundene samt sagnene og områdets mange oldtidshøje er så enestående, at det ikke findes andre steder.

Lejre Museum skal være museet der formidler Danmarks tidligste historie under mottoet "Lejre – Danmarks vugge" Det var her, at riget blev grundlagt. Dermed vil det have national karakter. Det vil indebære, at det bliver mere attraktivt for fonde, at donere penge til udvikling og formidling af området.

Museet skal primært formidle Lejres og den nærmeste omegns historie med hovedvægten lagt på årene fra ca. år 400 til år 1000, altså den tid som vi kalder for Skjoldungetiden, men dog også trække forbindelsen bagud til tidligere tider.

En væsentlig forudsætning for, at Lejre blev et magtcentrum er stedets geografiske placering med de mange ådale, og også en omtale af det kultcentrum området har været i bronzealderen, der lægger op til Skjoldungetiden.

Det er vigtigt for os, at museet kun er en del af formidlingen. Det skal knyttes sammen med området omkring Lejre med hallerne, skibssætningen og de mange oldtidshøje .Men også med Sagnlandet og Ledreborg.

Det er nu et rigtigt godt tidspunkt at tænke i nye baner. Vi får nu forhåbentlig en nationalpark , som vil være med til, at sætte fokus på området.

Alt det her kræver, at Lejre kommune og Roskilde Museum kommer i arbejdstøjet. Vi vil meget gerne være med til, at få vores visioner virkeliggjort.

Men alt det vi gerne vil kræver plads. Da det er vigtigt, at få det gjort rigtigt fra starten, har vi også diskuteret placering. Det kan knibe med, at Hestbjerggård kan rumme det hele. Derfor har der været forslag om, at lægge et nyt museum ved Ravnshøjgård, Men det kommer for langt væk fra hallerne, og vi lægger jo vægt på, at få et samspil mellem museet og omgivelserne. Derfor har et par af vores bestyrelsesmedlemmer arbejdet med en nybygning syd for Hestbjerggård. Altså på parkeringspladsen. Det kræver så et andet sted til parkering. (se billede)

Nationalparken

I flere år er der arbejdet med en nationalpark i en stor del af Lejre kommune, og end el af Roskilde kommune. Fredningerne i 1970-erne var tænkt som en begyndende bevarelse af natur og kultur på vores egn. Det startede med, at en gruppe arbejdede med " Det kulturhistoriske landskab" omkring 2005. I 2009 fik man en bevilling fra Feriefonden på 9 mio. kroner, og nu begyndte tingene at tage fart. Kommunerne blev inddraget i planlægningen, og man søgte ministeriet om, at få en nationalpark " Den 12. december 2012 kom der grønt lys fra ministeriet, at forligspartierne bag loven om nationalparker havde godkendt vores ansøgning, så fra nu af skulle der kun være formaliteter tilbage. Styrelsen for nationalparken skal nu formulere en ansøgning der skal være inde i løbet af foråret, og senest i begyndelsen af 2014 vil det være en realitet. Det der har været

vigtigt i hele forløbet er, at alle har været enige om oplægget. Det er vigtigt at fortælle, at der ikke gælder nogle love indenfor området, som ikke også gælder udenfor området. Nationalparken er en fond, som skal formidle de penge der følger med, som blandt andet kan bevilges til pleje og formidling af fortidsminder og kultur og natur, anlæg af stier og udarbejdelse af pjecer og artikler.

Fredningen af Ledreborg Allé.

Sidste år gjorde vi en del arbejde for at forhindre, at der blev givet tilladelse til grusgravning i Glimområdet samt andre steder i kommunen. Det har givet en del frugt, da flere områder er trukket tilbage.

Da det gik op for os, at Regionen ville udlægge hele området ved Glim til grusgravning var der nogle der begyndte at arbejde for, at få fredet et areal på begge sider af alleén, da det var eneste mulighed for, at hindre grusgravning helt ind til alleén. Kommunerne og Danmarks Naturfredningsforening kan rejse en fredningssag. Det blev til, at det var DN der påtog sig opgaven. I løbet af efteråret blev sagen gennemdrøftet og i november blev forslaget offentliggjort. Det strækker sig ca. 400 meter på hver side af alleén, fra Ravnshøjvej til Lindenevej. Desværre er der kommet en del begrænsninger på bygningerne langs med alleén, og det har naturligvis givet en masse støj fra lodsejerne.

Det er lidt ærgreligt, for det primære var en fredning af landskabet. Sagen ligger nu i Fredningsnævnet, dog er der fra DN,s side lyttet til indvendingerne, så der er blødt op på kravene til ejendommene. Samtidig er der foreslået en fredning af Fredshøj i Gl. Lejre.

Lethrica

De fem foreninger der udgiver Lethrica arbejder godt sammen, og jeg synes vi har et smukt og læseværdigt blad. Det udkommer i godt 800 eksemplarer 2 gange om året til de fem foreningers medlemmer. Der er altid rigeligt med indlæg, så engang imellem må redaktionen prioritere. Det skal dog ikke holde nogle fra at komme med indlæg til bladet. Deadline er 1. marts og 1. oktober.

Andet

Høgekøbing. Jørgen Olsen efterlyser om vi kan finde noget i terrænet om Høgekøbing. Der ifølge gamle notater skulle ligge vest for Højby på Egebjerggårdens mark. Slagter Hans Hansen har omtalt i et notat, at han har fundet en trappe ned til åen.

Gevningegården. Inde på Frilandsmuseet ligger en komplet firlænget gård i depot. Den stammer fra Gevninge. Var opført i sin helhed på Jubilæumsskuet på Bellahøj i 1938. Har forespurgt til den, da vi evt. kunne bruge den til lokalt museum.

Efter oplysning har den ligget under et halvtag der er utæt, så det er et spørgsmål, om den er noget værd mere. Vi kan få nærmere besked til efteråret.

Drivstien i Kattinge. I forbindelse med den bevarende lokalplan i Kattinge bad vi om, at Drivstien kunne genåbnes. Har ikke opgivet endnu.

Sti gennem Gl. Lejre. I forbindelse med, at der skal laves en sti mellem Gl. Lejre og Gevninge, har vi forespurgt kommunen, om der kunne være en sti i selve byen. Har fået tilbagemelding om, at der ikke er plads. Derfor kunne vi tænke os, at stien øst om byen kunne befæstes bedre. Den er ufremkommelig efter et regnevejr. Vi har også efterlyst, at stien fra Hyldehøj mod vest ned til åen kan blive planeret og slået i løbet af sommeren.

Ture i sommer Vi regner med at de guidede ture i samarbejde med Museet fortsætter, ligesom vi også vil være med i Vandrefestivalen igen.

Folder om Lejre I forbindelse med Nationalparken kunne vi tænke os en selvstændig folder om Lejres seværdigheder. Den vi har i samarbejde med Roskilde er ikke meget værd. På sigt kunne vi også tænke os et kulturatlas om hele Lejre kommune. Da der bevilges en del penge til Nationalparken skulle det ikke være umuligt.

Til slut vil jeg gerne takke for samarbejdet i bestyrelsen, med de øvrige foreninger i kommunen og med lokalarkiverne og andre med historisk interesse.